

Indsigelse mod planer om etablering af Lillebælt Syd Havvindmøllepark

*Kritik af miljøkonsekvensrapportens vurderinger af konsekvenser for
flagermus*

Af Søren Mark Jensen

10. april 2024

Utilstrækkelige undersøgelser og mangelfuldt underbyggede vurderinger vedrørende flagermus

Introduktion

Alle de danske flagermusarter er juridisk set strengt beskyttede (jvf. EU-Habitatdirektiv bilag 4), og det er derfor væsentligt i forbindelse med miljøvurderinger af vindmølleparker at vurdere konsekvenserne for både fouragerende og trækkende flagermus.

Flagermus kan gå til ved kollisioner med roterende møllevinger og kan pådrage sig dødelige skader på lunger og høreapparat pga. kraftige luftryksændringer nær roterende møllevinger, hvorfor mølleparker ikke må placeres i områder med store flagermusbestande eller i trækruter for flagermus.

En stigende mængde af videnskabelige undersøgelser viser, at flagermus af forskellige årsager tiltrækkes af vindmøller - f.eks. pga. forekomst af mange insekter i luftrummet nær møllerne, hvilket kan få ellers lavtflyvende flagermusarter til at søge op langs møllefundamenter. Særligt hun flagermus er kendt for at opsøge vindmøller i åbne landskaber (ref. 1 og 2).

Flere danske vindmøllepark-planer (både på land og på havet) er i den senere tid blevet sat i bero eller afvist af de ansvarlige statslige myndigheder, hvis ikke projekterne har kunnet fremlægge overbevisende faglig evidens for, at mølleparkerne ikke ville medføre væsentlige skader på flagermusbestande.

DCE's anbefalinger vedrørende miljøvurderinger af konsekvenser for flagermus

I forbindelse med behandling af flere vindmøllesager, hvor flagermus har spillet en central rolle, har Miljø- og Fødevareklagenævnet i 2020 bedt DCE ved Aarhus Universitet om at udarbejde vurderinger og retningslinjer for, hvilke hensyn der bør tages til flagermus samt om at redegøre for, hvordan miljøvurderinger bør udføres.

I sin afrapportering (ref. 3) fremhæver DCE, bl.a.:

- at miljøvurderinger ikke blot bør baseres på få nætters observationer i en enkelt år, men at der bør optælles og analyseres ud fra mindst 2-3 års optællinger

- at der ved tale om havvindmølleparker i eller nær trækruter for flagermus bør udvises særlig grundighed, og derfor observeres og optælles gennem hele både forårs- og efterårstrækperioderne, som hver er af 3 måneders varighed – og at der bør observeres alle nætter i disse perioder
- at forundersøgelser (miljøvurderinger) ofte er datamæssigt for spinkle og mangelfulde, og derfor ofte dårlige til at forudsige omfanget af drab i driftsfasen
- at der i eller nær trækruter bør indføres omfattende driftsstop for møllerne igennem begge de årlige 3 måneders trækperioder

I DCE-rapporten fremhæves yderligere, at mens det er kendt, at hundredtusinder flagermus dræbes af landvindmøller i Europa årligt, er der stadig meget utilstrækkelig viden om effekten på flagermus af især kystnære og off-shore vindmølleparker, og at der i miljøvurderinger af disse derfor bør udvises særlig restriktiv praksis og forsigtighed i analyser og vurderinger.

Flagermus registreringer og vurderinger i miljøvurderingen for Lillebælt Syd havvindmøllepark

I forbindelse med miljøkonsekvensrapporten Lillebælt Syd Havvindmøllepark (Ref. 4 og 5), kan det konstateres, at man har valgt ikke bare tilnærmelsesvis at efterleve DCE's anbefalinger. Der er her blot observeret flagermus nogle få dage og meget få steder.

Det er velkendt, at mange flagermus trækker mellem Sønderjylland og Fyn på både deres forårs- som efterårstræk. COWI har analyseret og vurderet efterårstrækket i møllepak-undersøgelsesområdet på basis af én automatisk flagermus-lyttepost på Helnæs Fyr, hvor der blev optaget flagermus-signaler den 20.-26. september i 2017, og én automatisk lyttepost på det nordøstlige Als ved et bådhus ved Lavensby Camping, hvor der blev optaget flagermus-signaler den 6. oktober 2017. Dataindsamlingen foregik således kun i få og meget kort perioder og gennem ganske få nætter.

Forårstrækket blev undersøgt gennem perioden midt april til midt maj 2022, vha. anvendelse af 3 automatiske lyttebokse på stranden ved det nordlige Als, hvilket blev suppleret med 3 dages anvendelse af flagermus-detektorer også fra stranden langs det nordlige Als den 18. april, 4. maj og 16. maj 2022. Endelig benyttedes også detektorer fra båd den 25. april og 15. maj 2022. Også her var der altså tale om lytning i et meget lille geografisk område og gennem en kort periode.

Til trods for den meget både tidsmæssigt og geografiske meget begrænsede dataindsamling, konstaterer forfatterne til miljøvurderingen, at der faktisk er et stort flagermus-træk i hele undersøgelsesområdet, men samtidig udtales det, at flagermusene formodes at trække nord om mølleparkområdet i deres efterårstræk og syd om i deres forårstræk.

Dette sammenholdt med at det vurderes, at kun få flagermus fourager i mølleområdet, leder til en samlet konklusion om, at mølleparken ikke vil få negative konsekvenser for flagermus, og at overvågningsindsatser efter opsætning af møllerne heller ikke vil være nødvendig.

Opsamling

Det kan konstateres, at miljøvurderingens konklusioner vedrørende flagermus bygger på et mangelfuldt datagrundlag, og derfor er præget af løse antagelser og subjektive skøn.

Det bør være et krav fra de ansvarlige myndigheders side, at datagrundlag og vurderinger af konsekvenser af Lillebælt Syd Havvindmøllepark for flagermus tager udgangspunkt i, og lever op til, anbefalingerne fra Aarhus Universitet, DCE.

Kilder

- 1. Activity Pattern and Correlation between Bat and Insect Abundance at Wind Turbines in South Sweden**, Johnny de Jong et al., *Animals* (Basel). 2021 Nov; 11
- 2. An Updated Review of Hypotheses Regarding Bat Attraction to Wind Turbines.** Emma E Guest et al., *Animals*, January 2022.
- 3. Beskyttelse af flagermus og miljøvurderinger.** Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet Dato: 4. september 2020.
- 4. Miljøkonsekvensrapport for Vindmøllepark Lillebælt Syd**, COWI, januar 2024.
- 5. Bilag 4. Flagermusundersøgelse.** Lillebælt Syd Vindmøllepark. Baggrundsnotat – undersøgelse af flagermustræk på det nordøstlige Als foråret 2022. COWI, december 2023.